

228

G 8

273

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

~~ABK 3:10~~

228 G 8

Nr. 995

Hier begint een smerlic boetcken
van die gheboortenis se ons heren Je
su christi . Als iohānes Geron can-
telier vā parijs beschrijft op dat pūt
kē Verbū caec factū est . Dat woort
is ulepsch gewoide en heeft gewoēt
in ons .

Anno 1400
Ohanne's gerson cā-
cellier vā Parīs. die
schrijft op dat punct-
ken vā sūt Jans euā
geli. **V**erbū cora fac-
tū est. ec habitauit in
nobis. **D**at woort is vleysch gewor-
dē en heuet gewjet in os. **I**n die ma-
nierē is die geboortenis des woorts
Gen versten is dat woort int vad-
liche verstant geboren geweest in
ewicheit. en alcht in godeē geweest
en daer om is hi dat woort genoemt
Door welcke alle dinc gescreet en ge-
maect is. **E**ouen dat woort en is geē
dinc in i gēder. hogher. ômetelicker
ē begripelicker of godlicker. want
god was dat woort seluer. **D**eſe ghe-
voorten is sullē wi eerē. meesen. en
vlangē hebben om te ghebrukē in sū

godliche wesen. Als wi verslaet wec-
dē mit alle goetheit door wiens aen
schouwē wi sullē rustē in salicheit. o
hem te gebukhē. hē te bemīnē. en sta-
dich mit hē te wesen daer alle recht-
waerdige na dorsten. Onse herte en
is niet in rustē eer dat kan rustē tot
god mit alle sijn lieue heyligē in sijn
ewige rück. daer wi in onsseluē sullē
god in d'jhē aenschouwē. Want wi
door die menscheit die wi in god sul-
len aenschouwē ons mit god sullē ge-
meen makē. Dat in ons wonderlich
salschijne. als dat onse menschelic-
ke natuer int godlic wesen so sal vhe-
ue sijn. Daer in is eē gesichte des scoō
hepts. eē swakinge des soeticheus.
een wtuerduige des onrusticheit
een vercrighinge en houdinghe des
ewighe salicheits.

CDen anderde is dat woort gebore
tēlicke in dat lichaē des reyne ma-
get maria. **E**n sois dat ewige woort
en gode een puer mensch geworden,
door dwere des heylige geest. **D**at
is hier verganckelicher verwoopen
der broesscher dan vleisch, van aer-
de ghemaect, want alle vleisch niet
en is dan hop dat op de velden v dor-
ret. **C**et sulcke cleynicheit heeft
god die heer hem gekeert, als hi om
onse salicheit so ootmoedelic is me-
sche gewordē en is gedaelt uten ho-
gen hemel indē schoot van **Maria**.
En hi heeft hē selue ouer gegeue en
geoffert indē handē s̄nre riade om
onse salicheit hier te wercken. **D**ese
geboorte is sullen wi ter herten ne-
men mit groter vuerachē, mit gro-
ter dancbaerheit. **E**n daer in sullen

wi ons selue defenē. os herte op bue
rē ve tot god. en ouer denchē die goet
heit. die gena dich; die god ons daer
in bewesen heeft. En die moetē wij
ouer dēchē mit groter soeticheit en
genoechte. Ouerleg ghēde waer om
god hier ons gemischt er heeft. en
heest onse crancheit op hē genomen
Daer alle lieue patriarchē prophe-
ten so hertelic na gehoopt hebbē om
onse salicheit te werckē. Hoe hebbē
si hem verblūt als si hem sagē inden
geest der propheeten **N**er wi besit-
ten in der waerheit daer so lange tijt
na gedorst was.

Gen derdē is dat woort gheboren
geestelichē. In alle deuote oetmoe-
dighe es rechtuaer dighe hertē. Als
hi hē so liefflichē laet treckē in eē oet
moedich herte. en dan also smakelic

ken valt in sijn godliche gebuikenis
midt indeliche vā hē vertroost te wer-
den en verlicht. Also dat sulcke her-
ten comē tot een willege verlatenis
en osheringe van alle creature. wāt
gheen creatuerē des werlts konnē
dis hertē so versadē of genoegē dat-
men daer enige rust in vindē mach.
Her als godinder hertē eens ghe-
smaect is soe vergatet al dat na den
vleischis. so en uit die siel buitē god
niet dat haer sinakelic is. En dese ge-
hoortenis sullē wij verkiesen o daer
mede begaest te wesen in onser sielē
door liefste die wi tot die miuliche he-
re hebbē. sal ons dorsten na sijn lief-
like soeticheit en lieue te gēwoordic-
heit. Ende wt sijn honichvloe vende
troost werdē alle creatuerē gelæst
en gespüst. **S**o comt die suete ihūs

als tot sijn wtuercoorne. God in os
en wi in god. **S**ijn beütinge is sou-
der verduet. sonder moe pte so sma-
keliche dat alle ander cretuerē wec-
den vergetē. Hoe lieflie en hoe blüs-
delicken was die schone moed gods
maria in haren moct. **M**is si by haer
sach haer ionck ghebooren kundekijn
Ihesus gebe nedijt. Hoe seichsouds
licke en hoe eerwaerdeliche heeft sy
haer knyckens gebogen mit vueri-
gher lieftien als si iesam soude roerē
lauen ofte handelen. Wat blüsscap
wasser bi den engelen. by die drie co-
ningē. by die herderliens. en bi veel
deuote herte als die soon gods gebe-
nedijt mensche gewordē was. **N**iet
min en moetet wesen mit os als wi
smaken in onser sielen dat god he sel-
uen in ons gestoort heeft door sijn god

liche ingeuē es verlichtenis. Ons
is van van node gelijckerwys alsoē
tonc kin deken moet een soichfoudi-
ghe vroemoer hebbē om dattet teer
en cranch is. Dat wi oock soichfou-
dich sijn den heer wel te bewarē wat
hi lichtelic vā ons waer te verdriue
mit sondē. Hi en woent niet int her-
te des geens die lustelic leest. Maer
want die suete ihesus also costeliche
scat is dat men hē niet te vollen kan
eeren noch glori geuen. Soe ist wel
vā node dat wi hem in onser sielē be-
sor gen seuen vroemoerē. die stadich
mit alle soichfoudicheit den heer sul-
len dienen. en biddē hē dat hi hē ghe
waerdigē wil in onser sielen te bliue
wanttet moeplichen waer van hem
te sche pden. En dese vroemoeren he-
ten te wesen. Sie mynheit vā hertē.

Tiefste. Heylige gedachteu. gerustic
heit. Goedertierenheit. Barnher
ticheit. Wehgoesamicheit Mit dese
duechden sal dat herte soe ontfonct
en ontsteken wesen. dat god sulche
woenstat niet en sal konne verlaten

Die erste vroenhoer of duechte
is reynicheit. Die sal dit cleyn
ne kindekē bewindē in scone en reyn
ne doerkens en luerkēs. Die scoon
en reyn gewaschen sijn mit dat wa-
ter der tranē En die dese doerkens
des consciensis ghereynicheit hebben
van alle sondē. so sal dan die heer seg
ghen. Tis mi een lust te wesen mit
die kinderē der menschē. Mer bose
gedachte en een sondichleuen. doet
ons verscheudē van god. want in ee
quaetwillige ael en rust in die wijs-
heit ons heren. noch in een lichaē

dat wel onder danich is die souden.
God wert gheuondē alleen in rep -
ne hertē en niet in die gheen die lus -
telic leuen. So leefde sara die hevli
ghe vrouwe. daer o hadtse god mit
haer. also dat thobias die repn was
van hertē hair alleen konste genakē
inder echtschap. Gheestelic vst me -
de mitter sielen Die repn van hertē
sijn trout god mit sijn godlike liefte

Die anderde vroemoer of duecht
is liefte. Dese neemt dat kindeken
en leytet in die cribbe bi haer. De
liefte is dan also groot. dat die wt -
uercorē sie l vāder cribbe haers bui -
de goms niet en kan sce pdē. Als die
minliche heer in der cribben der sie -
len eens ghevoont heeft wat hi voor
die huyp dat is die siel geledē heeft
om die te trekken hē weder o liefte

hebbē. Die sel die dan goetwillich
is begint te smelten in die godlike
lieste. en be geert sta dich mit die soe-
ticheit die god in der cribben gestoort
heeft haer te vermaaken wantet god
seluer is. Ghelyc als een os die hö-
gerich is en voor ee cribbe vol hopus
en hauer gelept is. hi en sal ni meer
blaten door honger. So vist ooc mit
die wtuercoren sel staende voor die
cribbe des godlike lieste en högert
voort niet meer na enige creaturen.
want god haer so liefliche mit hē sel
uen verslaet heef. Soleede susanna
die lieuer den doot woude sterue eer
si die lieste tusscen gode en haer wou
de gebroken hebben.

Die derde vroemoer of duecht is.
Serustheit van herte. En dese sal
dat kindeken mit rusten en stilheit

naerstelicken beware op dattet niet
en wort wacker ghemact voor sijn
cijt es dat bewyst ons Hullē wi god
bi os behoudē so moetē wi os mach
ten van grote verstroonis vā hertē
van veel wtwendij ge dingē die ons
trecken vā die godliche suetiche pt.
En daer o spreet die wtuercoē siel.
Wie sal mi pennē gevē als eē diue
op dat ic mach vliegen in rustē Dat
is. wie sal myn begheertē so simpei
makē als een vare. daer ic mede vlie
gen sal om te rustē in myn huude gō.
Ic wil mi vervreemde vlien en kee
ren mi tot innicheit Want het is be
ter een wepnich te hebben mit rustē
daer god mede is Dan veel te hebbē
mit verstroonis daermē god mede
verliest. En daer om spreet die heer
In viedē sal ic rusten en slapen . In

sulcke woensadt is myn rust en ick
sal daer in woene want ic die wuer-
toren heb Doleefde die heilige pro-
phetisse anna. die nacht es dach diē
de in den tempel mit groter geest-
heit, en daerb was si verdichtkint
te handelen en te aenschouwen.

Die vierde vroemoer of duecht is
heilige gedachte. Die vuert es ne-
met dat kindeken op als wel gesla-
pen heeft. Dese weet dat kindeken
wt sijn slaep so dicke als haer herte
mit die barnende liefste wert ontsle-
ken. haer herte wert beroert van bin-
nen als si ouer deucht mit vuerige ge-
dachten. hoe lieflinc dattet waer mit
haer geminde huide gom te spreken
En so beginnt si te roepen tot hem O
heer. staet op. gaet op myn ald lief-
ste. hoe lange sult ghi slapen. heer la-

ghe sult ghi swij gen foont mi dñ aē.
sichte en later mi hore v steme wāt
die soet is. en vaenschte seer scoō is
Mān siel heeft di begeert in d̄ nacht
en in der dā geraert sal ic waken tot
di. o heer en vergetet mī niet weest
wacker en aensiet mī hoge begeer-
te. En als god dese vuerige gedach-
ten en begeertē heeft gehoort. so ver-
troost hi syn wtuercōre brupe en spie-
ket. En weynich t̄hts heb ic v û ge-
ten en mi van v verscheide op dat ic
v beproeuē soude en v dat ghi mi be-
wohſen soudt v grote verlangen. Ic
versche pde mi dicke van deuote her-
ten. op dat ic te costelicker soude we-
sen en lieflicker soude ontfangē we-
sen en mit meer naerstiche pt soude
bewaert werden. Als ihūs dan wt
den slaep gewiect is en wt die crib-

beghem
van del
te alle
douchen
concre
henecht
wondt
liche de
lueren
deelicha
beplige
sonnen
so enba
wonder
boethe
als mo
godheit
docht.
op tief
haer

be ghenomē Dat is als die wtuerco
ren siel haer verstaē mit alle gedach
tē alleen tot god han op buerē . niet
dencken de op enich ander creature
ren te rustē . So ontspreyt si die doe
ken en lueren daer dat kindekē in ge
wonden is . dat ghecleet is mit dat
licht des godheuts . Dese doeken es
luerē en sijn anders niet dan die wō
derliche en hoge verholentheit des
heylige drieuoudicheits . die in per
sonen en een waerachtich god . Die
so onbegripclicken is in he selue . so
wonderlic in alle sijn werckē . Dese
doeckens en lucē wertē wt ontdaē
als mit ootmoedicheyt en vrees die
godlike mogenthalit wert ouer ge
docht . Mit sulcke gedachte buerde
op die schoue maria haer herte ende
haer siel in groter danchaerheit . en

daer om was si waerdich god te trecken
wt den hogen hemel die so lange
tijt hadde gesla pen inden slaep s has
toonicheits. en niet en hadde willē
horen het suchten vā pemant. Och
hi is door Maria wt sijn slaepe ont -
sprongen en heeft mit sijn barmher-
tige ogen aengesē dat verduet der
meuschen om te verlossen.

CDie vijfde vroemoer of duecht is.
Goe dertierenhept. Die bere vt dat
kindetken een baetstoekens vā wa-
ter alst gewiect is. en wt sijn doeck-
hens en lueren genomē. En dat is.
als die rotuer corē sel kent i haer sel-
uen die moghentheit gods. en heeft
ouer gele vt dat hi alle eer waerdich
is door die kennisse die si van hē ge-
trege heeft int wtspie pen der doek-
hen. Dese loopt dan tot die fonteijn

der waterē van tranē en spieect **M**
Ael is gesmolte als my liefmi heest
toe gesproken. Wat sal ic myn brude
gom stenchen voer al dat hi mi ghe-
geuen heest. Ic wil aenvaerdeu den
kele des bitterheuts Die wijn pers
des lidēs die myn brude gom gedroeg
ken heest en getredē om minē wille
Ic wil mi selue in alle lidē over ghe-
uen õ in mi te hebbē ee fonteyn des
berouwes daer myn heer myn god
in hadē mach. Want een berouwich
en ootmoedich herte en sal god niet
versmaen. wat hi heest ghesproken.
Heert u tot mi ic wil mi keere tot di
en ic wil mi vernieuwen en vernau-
ken in die fonteyn der herteu. Hoe
leefde in goedertierheit die heilige
 vrouwe sara. Abrahams hupsou-
we. die mit haer man so goedertiere

B

ware dat si alle pelgrims ontfinge.
en haer ve ete wie sscē Di werpē wt
agar die diensmaecht mit haer soō
En n̄ werdē waerdich die engelē te
ontfangē in een persoon van god.

Geestelic. Willen wi god hebben in
onser stelen. wi sullen onse vreemde
gedachten dat sijn die voeten. en be-
geertē wachte vā alle booshept. wi
sullē wt werpē alle oersakē der son-
den. Dan sal god so soet bliuen in os

CDie seste vroemoer oft duecht
is. Barmhertichept Die vol is mit
medelidē. en denct dat dat kindekē
moet genoet. gespūst en gelaest we-
sen. of anders soudtmē legghē Die
ionckēs hebbē gehongert en daer
en was n̄ nemāt die hē broot brac of
gaf. Dese vroemoer merct aen dat
chesus die brudegom is wat hi heeft

vercore al die sielē tot sijn bruyt. als
wi dan die bruidegom mit sijn bruyt
lietlic willē ontsangē so pſt noot dat
wi niet min en doen tot alle die ghe-
ne die mit hē comē int weerscap vā
onser sielen Dat sijn alle arme men-
schen diemē spysen en cleden sal. en
onweten menscē diemē lerensal.
Dit is dbroot daermē god sijn lede-
kens mede voedē sal. Want hi ghe-
sproken heeft. Wat ghij den minste
vādē mynē doet dat doet ghi mi sel-
uer Dit ist geselscap di die suete he-
re vā aēbegin des werlts sijn weer-
scap mede gehoude heeft in die mee-
ste armoede. om dat wie die arme en
crancke menschē niet versmaen en
soudē als die bruyt en wtuererē sielē
nu so lieflich heeft getracteert en vise-
lickē ghemaect en wel onthaelt

Die viende vā haer būde gom owe
gē die tot haer getomē sijn in eē mil-
dicheit van hertē. Och so sal dat kin-
deken ihesus ghebene dīt sijn būpt
sijn lieftē so bli delic so lieflichen toe-
lachen en hi sal seggē mit een blā de
aensichtē. Yc hebbē honger gehade
en ghi hebbet mi gespūst. Ic hebbē
naect geweest en ghi hebt mi geclet
so voortan. En so heeft gheleest die
wīse vrouwe Abvgael als si dauid
spūst den coninc vā psrahel in der
woestynē. en vā nabal geweugert
was. en daer na creech si den coninc
tot haer echte man. Willen wij te
helpe comē die in die woestenie des
lidēs ligge. wi sulle den coninc der
gloucen hebbē te loon.

Die seuenste vroemoer of duechte
is Gehoorzaamheit. Die dit kinde

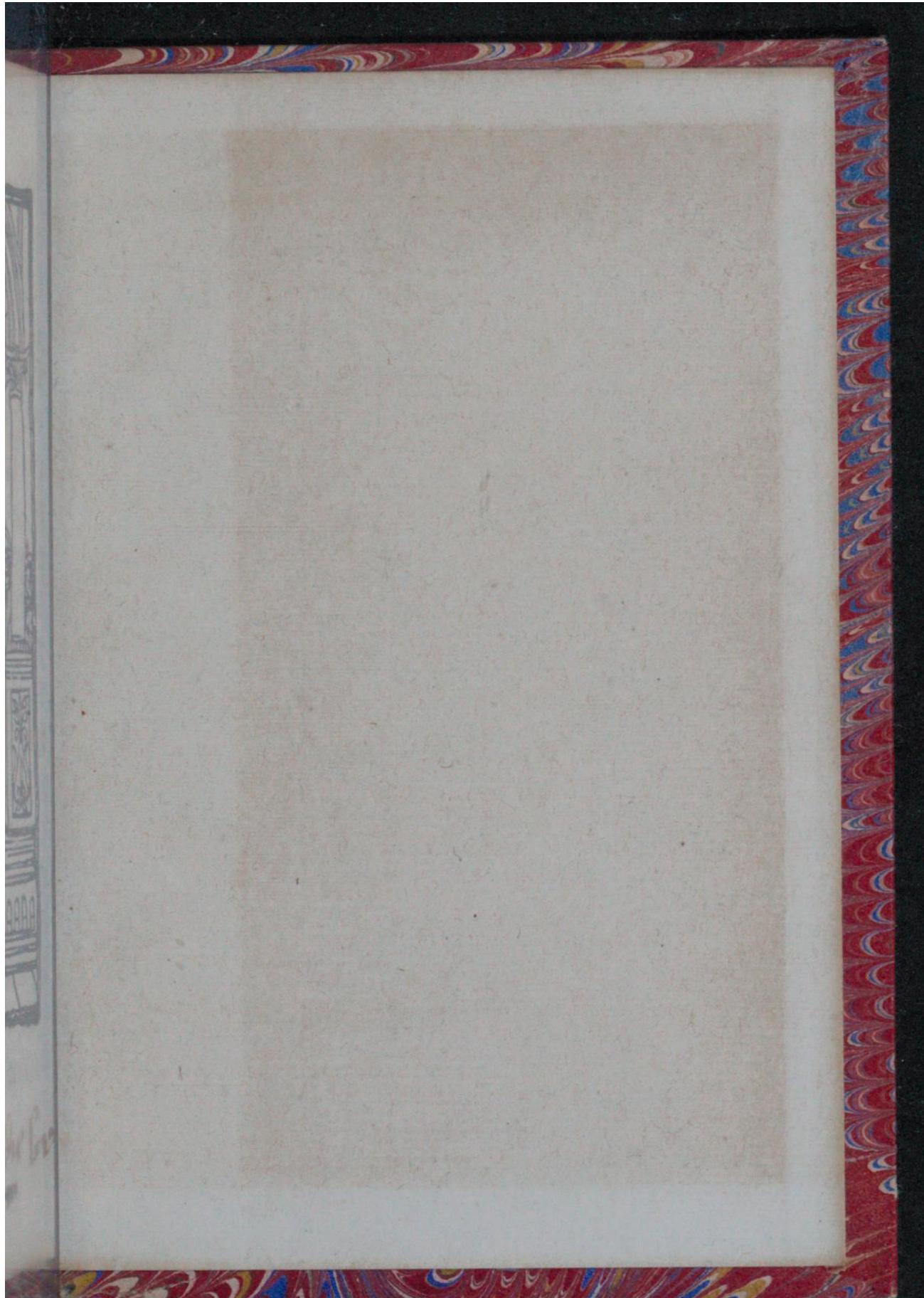
ken spulē sal dia gē alſt wel ge ruſt
heeft gewiect is en̄ gespūſt is. De-
ſe merct aen battet iuch ons heren
ſoet is en̄ een laſt ſeer licht. So ghe-
crūget vewtuercouen ſiel een moet
Ic wil ſept u mȳ heer mȳ ſcepper
alh̄t glauficerē en̄ dia gē hē in mȳ ſijn
herte. niet after op mȳ ſchin rugge oſte
op mȳ ſchouderē. mer op mȳ borſt
tuffē mȳ ſchin armē. op dat ic hē mach
aenscouwē. hē omhelsen eſt tussen
die mȳ ſiel lief heeft. die ſo ſchoon is
daer die engelē haer be gerē i te ſpie
gelē. wiens ſcoonheit alle creature
verwonderē en̄ buigē haer kinnen al
dat iuden hemel iader hellen en̄ in
are dē is als iehſus dan ſulcke goet-
willicheit ſiet in ſijn wtuercoē ſiel.
So doet hi die ſiel ſo verſlīdē in haer
ſelvē dat die ſiel berept is al te lidē

dat haer brude goms wil is. **H**ospie
ket die siel. O heer set u bi mi leſſi la-
tet dan een ve gelic vechten tegē mi
die wil. ic ver macht al door die gene
die mi sterct maect. Al dat door quaet
willicheit te swaer vallet. dat mach
licht werdē door goetwillicheit en
liefkē die wi hebbē tot god. En daer
om spreect die wtuercoren siel. Heer
spreket tot u knecht want hi hoort u
stemme. en iſ berept te volbrienghe
uwen liefkē wille. Soleefde die sco-
ne vrouwe rebecca. Als si hoorde van
abrahās knecht. die van abrahā ge-
ſondēwas o ſpaat eē huys vrouwe te
verigē. Als dat hi mit ſijn camelē wa-
ter begeerde. so was si berept hē te
horen en hē mit ſijn camelē te wate-
ren. Die knecht aensien de haer ghe-
hoorsaemheit. bracht haer tot abia.

ham omhaer te geue en sijn soō psa
ac tot ee hupsouwe En is a ac was
so verblyt mit haer in haer schaon -
heit . dat hi o gat die droeffenis vā
die doot van sijn moeder sara . Geel
telic . **V**st dat sake dat wi die boden
ons herē willē hore . dat is . **T**e leue
na die rechte reden en gods ingeue .
en geuen dē knecht mit die camelen
drinckē . Dat is als wi die vuuricht
der tranē die wi in goetwillichē go-
de olferen . en te heunē geue mit die
werckē **H**ole vdt ons die knecht . de
is die gehoorzaemheit tot abraham
die dese siel trout aen Psaac . dat is
aen die soon gods . Die sijn eugen li-
den vergeet door die lieftre die hi tot
die siel heuet die haer so willichlich
tot hair brudego gekeert heeft . wāt
daerō alleē heeft os god geroepēdīn

Dit borch hoerhto
nijt en vader in die
nijfieren moeder van
in den drent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
228 G 8

